

מדינת ישראל

משרד המשפטים

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, יא' טבת תשס"ט
7 ינואר 2009

מספרנו : 2009-0004-13552
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
עו"ד אביגדור פלדמן ועו"ד מיכאל ספרד
רחוב הוברמן 10
תל אביב 64075

שלום רב,

הנדון: בקשה להורות על פתיחה בחקירה - סיכולים ממוקדים באיו"ש מכתבכם מיום 7.12.08

אתכבד לאשר קבלת מכתבכם שבסמך, ולהשיבכם כדלקמן:

א. בפנייתכם ביקשתם, כי היועץ המשפטי לממשלה יורה על פתיחה בחקירה פלילית נגד גורמים בצה"ל, המעורבים במספר אירועים, אשר תוארו בכתבתו של העיתונאי אורי בלאו בעיתון "הארץ" בסוף חודש נובמבר 2008 [להלן: הכתבה]. בכתבה נטען, כי כוחות צה"ל ביצעו באזור יהודה ושומרון שורה של פעולות "חיסול" באופן המנוגד להנחיות שקבע בית המשפט העליון בפסק הדין בעניין חוקיות "הסיכול הממוקד" [בג"ץ 769/02 הוועד הציבורי נגד עינויים נ' ממשלת ישראל ואח', להלן: "בג"ץ הסיכולים הממוקדים"], וכי פעולות אלו הוסוו על-ידי צה"ל כ"מבצעי מעצר" [שעה שלמעשה היו אלה פעולות "סיכול ממוקד", על-פי טענתכם].

ב. בעקבות פנייתכם ביקשנו את התייחסות הפרקליט הצבאי הראשי לדברים, ולהלן עיקרי הדברים, כפי שעלו מתגובת הפצ"ר ביחס לכל אחד מהאירועים המתוארים בכתבה:

1. הפעולה בג'נין ביום 20.7.06 - הפעולה כוונה נגד מחבלים מבכירי ארגון הטרור הג'יהאד האסלאמי באזור ג'נין. המבוקשים פעלו בהנהגת הארגון, עמלו להוצאת פיגועי התאבדות, ואחד מהם אף הוביל מחבל מתאבד לפיגוע התאבדות בו נהרגו 6 ישראלים. בכיר המבוקשים, נגדם כוון המבצע, היה זיאד צבחי מחמד מלאישה, שהיה אחד הפעילים הבכירים ביותר בארגון ונחשב לאחד מהמבוקשים הבכירים ביותר של תשתית הג'יהאד האיסלאמי באזור ג'נין.

2. בתכנון המבצע הודגש על-ידי השב"כ, כי המבצע המוצע הוא בראש ובראשונה מבצע למעצרים של המבוקשים. עם זאת, התברר במהלך התכנון, כי מעצרים של המבוקשים

ישים בנסיבות מסוימות ומוגדרות, ולפיכך (ונוכח האיום הקונקרטי שנשקף מהם) הובהר, כי **בהיעדר יכולת מעצר**, יש אישור לפגוע במבוקשים בהתאם לנוהל ביצוע פעולות "סיכול ממוקד" (זאת, לאחר שהובהר, כי המבוקשים עונים על התנאים שנקבעו בבג"ץ לענין זה). לאור האמור, תוכנן ואושר מבצע נגד היעדים האמורים, אשר כלל, למעשה שתי חלופות מבצעיות - **מעצר המבוקשים (החלופה המועדפת)**, או **פגיעה בהם (חלופה משנית, אשר תופעל בנסיבות בהן לא ניתן יהיה לבצע מעצר)**. מתווה זה, הכולל שתי חלופות, אושר על-ידי הגורמים המוסמכים בצה"ל, אשר הדגישו כולם, כי יש להעדיף את מעצר המבוקשים על-פני פגיעה בהם, בהתאם להנחיות בג"ץ.

3. בנסיבות אלה, ולאור האפשרות כי תיגרם פגיעה נלווית בבלתי מעורבים אגב תקיפת המבוקשים, נתנו הגורמים המאשרים בצה"ל את דעתם גם לשאלת מבחן המידתיות ולשיקולים מבצעיים וערכיים נוספים, וקבעו באילו נסיבות ניתן יהיה לבצע תקיפה של המבוקשים (גם אם הדבר ילווה בסיכון לפגיעה נלווית בבלתי מעורבים). קביעה זו לוקחת בחשבון, בין השאר, את עיקרון המידתיות, המחייב לבחון מראש אם הנזק הנלווה העלול להיגרם כתוצאה מן הפעולה אינו מופרז ביחס לתועלת הצבאית הצפויה מן התקיפה. קשות ככל שתהיינה קביעות מסוג זה, הן מהווה למעשה יישום של חובתם של מפקדים לבחון, מבעוד מועד, את האפשרות, כי תיגרם פגיעה נלווית כתוצאה מתקיפת יעד לגיטימי, ולהכריע אם ובאילו נסיבות, תיחשב פגיעה כזו למידתית, ובאילו נסיבות תיחשב הפגיעה ללא מידתית.

4. פעולת צה"ל עמדה באירוע זה בכל הכללים שהותוו בפסיקת בג"ץ ביחס לפעולות "סיכול ממוקד" - התקיפה נעשתה לאחר שהאפשרות לעצור את המבוקשים נפסלה כבלתי ישימה בנסיבות העניין, ולאחר שהובהר כי ישנה עדיפות למעצרים; התקיפה כוונה נגד מחבלים בכירים ומסוכנים ביותר, אשר עסקו עובר לתקיפתם בהיערכות לביצוע פעולות טרור מסוכנות, ואשר לגביהם היה בידי מערכת הביטחון מידע אמין ומדויק (בכלל זה מידע לגבי כוונה של זיאד למאישה להוציא לפועל פיגועי התאבדות בישראל); הפעולה בוצעה תוך ערנות לחובה להימנע מפגיעה בבלתי מעורבים ולמזער את הסיכון להם, ומתוך יישום של עקרון המידתיות.

5. לא זו אף זו - ההיבטים המשפטיים של הפעולה נבחנו בכל אחד משלבי התכנון, ואין כל יסוד לטענה לפיה צה"ל "התעלם" מהוראות בג"ץ בנוגע לפעולות "סיכול ממוקד"; נהפוך הוא, הגורמים המבצעיים במטה הכללי, לוו בייעוץ משפטי צמוד, היו ערים להנחיות בג"ץ, והדגישו ויישמו אותם בכל שלב משלבי תכנון ואישור הפעולה.

6. אשר לטענה בדבר דחיית הפעולה נוכח הימצאותם באזור של בכירים בממשל האמריקאי) - אין אלא לומר כי החלטות לגבי עיתוי של פעולות ביטחוניות מתקבלות בשל מגוון שיקולים, ביטחוניים ומדיניים, המחייבים לעיתים גם דחייה של פעולות נחוצות ודחופות לעיתוי הולם ומתאים יותר. אין בכך כדי לגרוע מדחיפות הפעולה או נחיצותה, ואין בכך כדי לגרוע ממסוכנותם של יעדי הפעולה או מן ההכרח לפגוע בהם.

7. בכל הנוגע לפעולה בשכם ביום 13.12.06 - הרי שמדובר היה במבצע למעצרו של המבוקש מחמד רמאחה, חבר בכיר בתנטיים, אשר עסק בין היתר בייצור חגורות נפץ,

ואשר אושר בעבר (בנסיבות אחרות, אשר לא היו רלבנטיות בעת המבצע) כיעד ל-
"סיכול ממוקד".

8. גם במקרה זה אין בסיס לטענה, כי כוחות צה"ל ביצעו פעולות של "סיכול ממוקד" בניגוד להנחיית בג"ץ. מדובר היה במבצע למעצר מבוקש, ולא במבצע שנועד מלכתחילה לפגיעה בו. לעיתים, מסתיימים מבצעי מעצר במוקש של מבוקש (לדוגמא, מקום שהמבוקש פותח באש לעבר הכוחות או מסכן אותם). אין בכך כדי לגרוע מן העובדה שמדובר היה במבצע מעצר, לכל דבר ועניין. כך אכן היה גם במקרה זה - מחמד רמאחה וסייענו, ניסו לפרוץ מחסום של כוחות הביטחון, ואף פתחו באש לעבר כוחותינו. במהלך חילופי הירי, נהרגו המבוקש והסייען שהיה עימו.

9. לגבי הפעולה בכפר אל-יאמון ביום 8.11.06 - מדובר היה בפעולה, בה פעלו כוחות צה"ל בכפר לסיכול התראה מודיעינית בדבר כוונת ארגוני הטרור להוציא פיגוע מן הכפר. במהלך פעילות כוחות צה"ל בכפר אירעה היתקלות בין הכוחות לבין כעשרה מחבלים חמושים, ובמקום התפתחו חילופי אש. כתוצאה מן הירי נהרגו 5 מחבלים חמושים, ו-3 נעצרו.

10. טענות שהועלו אחרי המבצע בדבר "וידוא הריגה" או "הוצאה להורג" על-ידי כוחות צה"ל נבחנו באופן מעמיק, ונדחו. גם במקרה זה אין תימוכין לטענות כי כוחות צה"ל ביצעו פעולת "חיסול", או כי פעלו בניגוד להנחיות בג"ץ. מדובר בהיתקלות בין כוחות צה"ל למחבלים חמושים, שהביאה, לבסוף, למותם של חלק מן המחבלים ולמעצרים של אחרים.

ג. לאחר בחינת טענותיכם ותגובתו המפורטת של הפצ"ר לדברים, כמפורט לעיל, לא מצא היועץ המשפטי לממשלה כל בסיס לטענה כי כוחות צה"ל פעלו בניגוד לחוק או בניגוד לפסיקת בג"ץ, וממילא לא נמצא מקום לפתוח בחקירה פלילית ביחס לאירועים הנ"ל, כמבוקש בפנייתכם.

בכבוד רב,

רז נזרי, עו"ד
עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה

העתק (בצירוף הפנייה):
פרקליט המדינה
הפרקליט הצבאי הראשי
המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים)
גב' אסנת מנדל, מנהלת מחלקת בג"צים, פרקליטות המדינה